herpy

SLANGER

Giant Madagascar Hognose Snake

Leioheterodon madagascariensis

Leioheterodon madagascariensis er en stor, kraftig og dagaktiv snog fra Madagaskar, der kan blive op mod 180 cm lang. Snuden er spids og bruges til at grave med, og truet breder den nakken ud og hvæser. Den æder frøer, øgler, æg og gnavere. Slangen er bagtandet med en mild gift; bid er sjældne, men kan give flere dages hævelse og smerte.

Familie: Pseudoxyrhophiidae Tidligere navn: *Heterodon madagascariensis; Lioheterodon madagascariensis*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**90-150 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-25 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Savanne og tørskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**150 × 60 × 50 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Hotspot	**29-32 °C**
Temperatur, nat	**22-24 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**7-12 æg**
Inkubation	**60 dage** ved 27-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Bilag D**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på bilag D i EU's forordning om handel med vilde dyr og er ikke opført på CITES-listerne. Der kræves ingen tilladelser ved køb og salg inden for EU, men dyr, der indføres fra lande uden for EU, skal anmeldes ved grænsen. Arten står ikke på EU's liste over invasive arter og ikke på forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015, som ikke forbyder bagtandede slanger med svag gift. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. Dyrevelfærd hører under Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

Om arten

Leioheterodon madagascariensis er en af de største og kraftigste snoge på Madagaskar. De fleste voksne dyr er 90-150 cm lange, og de største kan nå 180 cm. I fangenskab bliver de sjældent over 100-120 cm. En stor han på 150 cm vejer omkring 1.200 g. Nyklækkede unger er 15-30 cm. Der er ingen tydelig forskel på størrelsen af hanner og hunner.

Grundfarven er sortlig til mørkebrun eller olivenfarvet og går på ryggen over i lysere toner af gulbrun og gullig med mørke, ternede pletter langs ryggen og siderne. Nogle dyr har en helt sort ryg, og bugen er lysegul til orangerød. Skællene er glatte, øjet er stort med rund pupil, og hovedet er næsten ikke afsat fra halsen. Snuden er spids og vender let opad, og det store snudeskjold bruges til at grave og skubbe løv og sand til side.

Arten forsvarer sig med en skræmmende fremtoning: den løfter hovedet, åbner munden, blæser huden om hals og nakke ud, hvæser og laver skinangreb. Truede dyr kan også gylpe byttet op og afgive duftsekret og afføring. Det bliver dog næsten altid ved truslen: slangen vælger hurtigst muligt flugten.

Leioheterodon madagascariensis hører til de bagtandede slanger. Bagest i overkæben sidder to stærkt forstørrede tænder, cirka 4 mm lange, uden rende og med en skarp bagkant, adskilt fra de forreste tænder af et mellemrum. Se afsnittet om adfærd for, hvad et bid betyder.

Udbredelse og levested

Leioheterodon madagascariensis lever på Madagaskar og er endemisk for øen. Den findes både i øst og i vest og er udbredt over det meste af øen. Den findes også på de nærliggende øer Nosy Be, Nosy Komba og Nosy Sakatia. På Grande Comore i Comorerne blev den indført i begyndelsen af 1900-tallet, og det er usikkert, om bestanden stadig findes.

Arten er en af de almindeligste slanger på Madagaskar og ses ofte i nærheden af mennesker, hvor den tager rotter og æg.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Leioheterodon madagascariensis lever på jorden og delvist nedgravet i meget forskellige levesteder: tør tropisk skov og skovbryn, savanne, græsland, kystdyner og krat, men også i landbrugsland og omkring landsbyer. Arten er dagaktiv og bruger huler, hulrum under rødder og løvlag som skjul og som overnatningssted. Flere dyr kan dele huler og redepladser.

Klimaet har to årstider, en våd og en tør. I den kølige, tørre tid kan temperaturen om natten falde ned mod 5-10 °C, og dyrene søger da isolerede huler og gange. I den varme tid er dagtemperaturerne i gennemsnit omkring 27-28 °C.

Byttet er bredt: frøer og tudser, fisk, øgler og andre slanger, æg fra krybdyr og fugle, fugleunger, gnavere og andre små pattedyr.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt udgivet viden om pasningen af *Leioheterodon madagascariensis*, og arten er ikke almindelig i fangenskab. Til gengæld er den tilpasningsdygtig og ikke svær at holde i live, og anbefalingerne bygger på dens biologi og på erfaringer med arten.

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 150 × 60 × 50 cm (længde × bredde × højde). Længden skal mindst svare til slangens længde, så den kan strække sig helt ud og bevæge sig frit. Gulvarealet betyder mere end højden, for arten lever på jorden og kun sjældent i lav bevoksning. Unger kan holdes i et terrarie på 75 × 30 × 30 cm.

Terrariet skal være tæt og flugtsikkert med låg, der slutter helt. Arten er stærk og aktiv.

Som bund bruges et tykt lag fine aspespåner, cypresbark eller kokosfibre, eller en blanding af sand og barkmuld, så slangen kan grave og rode i bunden efter føde. En dyb, gravbar bund gør dyrene mere aktive og nysgerrige end avispapir. Brug aldrig fyr eller cedertræ. Indret gerne den ene side tør og åben og den anden fugtigere og tæt beplantet; slangerne opholder sig mest i den tætte side om dagen og udforsker den åbne. Giv flere skjul af kork, sten, rødder og kunstige eller levende planter, en solid vandskål og et fugtigt skjul. Rengør for afføring og madrester mindst en gang om ugen, og skift bunden og desinficér terrariet hver 2.-3. måned.

TEMPERATUR

Terrariet skal have en tydelig gradient. Den kølige side holdes på 24-27 °C, og den varme side, målt ved overfladen under varmekilden, på 29-32 °C. Om natten sænkes temperaturen lidt, til omkring 22-24 °C. Varmen kan komme fra en varmemåtte under en del af bunden, en keramisk varmeemitter eller en varmelampe, altid styret af en termostat.

Et lille temperaturfald i vintermånederne kan sætte gang i avlen, men er ikke nødvendigt (se Avl). Terrariet skal stadig have en varm zone.

Mål overfladetemperaturen og lufttemperaturen med digitale termometre, og kontrollér, at slangen kan vælge mellem varmt og køligt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-80 %, med et fugtigt skjul (en kasse med fugtigt kokosmuld eller sphagnum), som hjælper ved hudskifte. Bunden må tørre lidt mere ud i en periode svarende til den tørre tid, men aldrig helt. Arten nyder forstøvning og fanger gerne dråberne.

Stil en solid, bred vandskål i terrariet, og skift vandet jævnligt. Slangen svømmer næsten aldrig, men ligger gerne i lavt vand.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv. Lyset kan køre med 12 timer lys og 12 timer mørke. UVB er ikke nødvendigt, men kan være en fordel for sundhed og trivsel. Ferguson-zonen er ikke dokumenteret. Hvis der bruges UVB, skal der være skygge og skjul i resten af terrariet. Om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen æder *Leioheterodon madagascariensis* frøer og tudser, øgler, fisk, æg, fugleunger og gnavere. Arten er let at fodre og tager i fangenskab optøede rotter og mus. Mange unger har i begyndelsen brug for, at byttet duftsættes, fx ved at gnide det med en frø eller en fisk. Foder med frosne og optøede gnavere, ikke levende, fordi et levende dyr kan bide og skade slangen.

Byttet skal være omtrent lige så bredt som slangens bredeste sted. Giv gerne forskelligt bytte, fx æg, fisk eller frøer. Brug pincet, så slangen ikke forveksler hånden med mad.

Hvor ofte der skal fodres, er ikke dokumenteret; unge dyr fodres oftere end voksne. Følg vægten: arten bliver let overvægtig, og slanger kan nægte føde i flere uger eller måneder, især i efterår og vinter, uden at det er sygdom. Hold øje med, at dyret ikke taber sig. Hele byttedyr dækker som regel behovet for kalk og vitaminer.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Leioheterodon madagascariensis er aktiv og energisk og kan som regel tæmmes og håndteres. Unge dyr er mere nervøse og defensive og kan hvæse, brede nakken ud, lave skinangreb eller spille død. Håndtér slangen roligt og sikkert, og lad den falde til ro efter et udfald. Den stresses let, hvis den forstyrres meget, og trives bedst med ro.

Arten er bagtandet og mildt giftig, men bider sjældent. Bid sker typisk, når slangen holdes fast, eller når en hånd forveksles med mad, og giften kommer først ind ved et fast bid med tygning. De fleste bid giver kun små stikmærker og lidt blødning. Et langt bid kan give blødning i flere timer, kraftig lokal smerte og hævelse op i underarmen, som er størst efter et døgn og forsvinder efter omkring fem dage, mens smerten kan sidde i op til halvanden uge. Der kendes kun lokale symptomer og ingen dødsfald. Hos den nære slægtning *Leioheterodon geayi* nedbryder kirtlernes sekret blodceller og lammer mus; virkningen hos *L. madagascariensis* er ikke undersøgt nærmere. Skyl såret med sæbe og vand, og søg læge ved kraftig hævelse, smerter eller almene symptomer.

Hold dyrene enkeltvis. Hanner kæmper indbyrdes. Vask hænder efter berøring af slangen og terrariet, fordi krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Der er ingen tydelig størrelsesforskel på hanner og hunner, så kønnet bestemmes ved sondering, som kun udføres af en erfaren holder eller en dyrlæge. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

PARRING

Avl i fangenskab er stadig sjælden, men kommer i stigende grad. En årstidscyklus hjælper: en kølig og lidt tørrere periode med mindre og færre byttedyr og et lille fald i temperaturen, efterfulgt af en varm og fugtig periode med rigeligt foder. Hanner kæmper, når de mødes: de snor sig om hinanden og forsøger at presse modstanderens hoved mod jorden. Parringstidspunkt og længden af den kølige periode er ikke dokumenteret.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 7-12 æg omkring april og maj. Større kuld forekommer, men de bedste resultater kommer fra mindre kuld med store æg. I naturen deler flere dyr ofte redeplads, og hunnerne bliver ved æggene. Giv hunnen en æglægningskasse med fugtigt kokosmuld eller sphagnum, når hun er tydelig tyk bagtil.

INKUBATION

Æggene lægges i fugtigt kokosmuld, vermiculit eller perlit i en boks med små lufthuller og holdes ved en jævn temperatur på 27-28 °C. Æggene vendes ikke. Ungerne klækker efter omkring to måneder.

OPDRÆT AF UNGER

Unger er 15-30 cm ved klækningen og brungule uden de tydelige sorte skæl, som de voksne har. Hold hver unge for sig i et lille, tæt terrarie med skjul, fugtigt skjul, vandskål og en varm ende, og tilbyd små, optøede gnavere. Mange unger kræver, at byttet duftsættes. Fodringsinterval og vækst er ikke dokumenteret for arten.

Sundhed og typiske fejl

Sundhedsproblemer hos *Leioheterodon madagascariensis* er ikke beskrevet systematisk. Disse forhold er kendt eller følger af arten:

- Overvægt: arten bliver let for tyk i fangenskab, hvis den fodres for meget.
- Fodernægtelse: flere uger eller måneder uden foder er almindeligt i efterår og vinter, men det kan også skyldes for lav temperatur, stress eller forkert indretning. Vej dyret jævnligt.
- Opgylpning ved forstyrrelse: arten kan gylpe maden op, når den forskrækkes. Rør den ikke den første tid efter et måltid.
- Hudskift, der sidder fast: giv et fugtigt skjul og tilstrækkelig luftfugtighed.
- Forkert indretning: for lille terrarie eller bund, der ikke kan graves i, gør dyret mindre aktivt og nysgerrigt; inaktivitet og manglende undersøgelse kan være tegn på dårlig trivsel.
- Salmonella og andre bakterier kan overføres fra krybdyr til mennesker; vask hænder.
- Bid: se afsnittet om adfærd.

Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, ikke vil spise i længere tid, har åben mund eller ændret afføring.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.